

מתי בפעם האחרונה שיר זין

"יש לי רק זיכרונות יד שנייה מבגדד"

השיר שכתב למרגלות הר הגעש בסיציליה, האריה שליטף בתל אביב והפגישה המרגשת עם ויסלבה שימבורסקה, "מישהי שהיתה סוג של ספר, והפכה פתאום לבשר ודם". כל הפעמים האחרונות של רוני סומק

- מתי בפעם האחרונה הרגשת עצב?**
"לפני כחודש, כשראיתי את כרטיס האנציקלופדיה העברית וזרקום ברחוב. נזכרתי בתשוקה שהייתה לי בילדותי לכל כרך, וכמה עצוב הייתי כשאבי אמר שאין לנו מספיק כסף כדי להיות מנויים על האוצר הזה. והנה הגברת המוכרת מחכה שעובדי הניקיון יאספו אותה".
- מתי בפעם האחרונה הלכת ליב?**
"בקנין שעבה הייתי בחוף גבעת העלייה ביפו. כשאני בא לים אני משתרל להריח אותו, וזה החוף היחיד שעוד נשאר לו ריח של ים, ולא של קרם שיוף. לא נכנסתי למים בגלל הפחד ממרווחות".
- מתי בפעם האחרונה רכבת על אופניים?**
"בגיל 17. בנעוריי הייתי בעיר הנוער ביריד המורה, היתה שם תחרות רכיבה, וקיבלתי תעודה 'רוכב אופניים מעולה'. לפני שהתגייסתי עברתי במחלקת השליחים של 'בנק הלוואה וחיסכון', כלי התחבורה שלי היה אופניים, ולא היתה פינה בתל אביב שלא הכרתי".
- מתי בפעם האחרונה פגשת חבר ילדות?**
"לפני שלושה חודשים בתחנה של קו 5 ברחוב יהודה המכבי. למדנו יחד באותו בית ספר עממי ולא ראינו אחד את השני כמעט 50 שנה. לא כל כך דיברנו. הבחירה בזכות השתיקה חידדה את המבטים ואי אפשר היה להתעלם מכך שלשנינו יש עכשיו הרבה פחות שערות על הראש".
- מתי בפעם האחרונה פגשת שאתה מעריץ?**
"ב'2001 פגשתי בקרקוב את המשוררת ויסלבה שימבורסקה. ב'2004 פגשתי אותה שוב. היא הגיעה לסירוב בארץ והקריאה משיריה בבית אריאלה. היא משוררת שהשפיעה מאוד על הכתיבה שלי והפגישות איתה היו מרגשות. לראות איך מישהי שהיא סוג של ספר הופכת להיות פתאום בשר ודם".
- מתי בפעם האחרונה השתוללת?**
"במקום חיש? "לפני חודש האכלתי ברווזים על שפת מעגן הסירות של אגם לוואן שבשווייץ. הגעתי לשם להשקת הספר שלי 'הפסנתר הנוער', בצרפתית. יש לי שחרור מהרופא מהתפעלות מטבע, אני חיה של בתי קפה, 'אספרסו תייר', אבל היופי שם הוא עוד הוכחה שיש אלוהים".
- מתי בפעם האחרונה בודקת את יתרת העניין שלך?**
"בואי נדבר על זה, לא על כסף".
- מתי בפעם האחרונה קראת ספר?**
"אני קורא סימולטני וכימים אלה אני מרדל מ'הים של וינה' – ספר הסיפורים הכל כך יפה של גפנית לסרי קוקיא – אל 'מקוננת במכנסי נמר' – ספר המסות החזק לא פחות שכתבו יגאל שורץ, שי צור ונופר רשקס על אמנות הסיפור של צרויה שלו. אני מקנה ב'הטטטצות' החרשות לאוגוסטה, שהוא ספר שירי של יוסף ברודסקי שתירגם יעקב לח".
- מתי בפעם האחרונה התמכרת לסדרת טלוויזיה?**
"כן, במקרה הזה התמכרות זו המילה, ואני הורקתי ישר לווריד כל תמונה מ'פארגו'. עכשיו אני צופה בעונה החדשה, והפרק הראשון הוכיח שהאיוב של הטוב מאוד הוא המצוי. התחושה שלי היא שהסדרה הזו מרחיבה את גבולות הטריטוריה של המושג טלוויזיה, ואני מצטער שלא מקרינים אותה בבתי קולנוע. הייתי מת לראות אותה על מסך גדול, להגביר את ההנאה בטור הנדסי".
- מתי בפעם האחרונה זרקת משהו?**
"לפני פסח ורקנו מוכנות לחם מקולקלת. יותר מאשר ללחם שנאפה בה אני מתגעגע לריח שהרים לבית את התקרה".
- מתי בפעם האחרונה למדת שפה חדשה?**
"בכיתה ו', כשבבית הספר צהלה החליטו מכיוון שמורים לצרפתית לא נמצאו בלוחות הרושמים, נבחר שלמה בניטה, המורה להתעמלות, ללמד אותנו גם את שפתה של ברז'יט בארדו. בניטה, שסירב להחליף את חליפת הטרנינג שלו בבגדי מורה, שלב בין המקצועות. וכך מצאנו את עצמנו על מגרש המסדרים מנופפים יריים ושרים 'אלואטה, ו'זנטה אלואטה'".
- מתי בפעם האחרונה עשית ספרות?**
"הבוקר יצאתי לצעדת 30 הדקות. הצעדה יזאת היא גם ספרות וגם מדיטיציה. היא קו היוניק של המחשבות שעתידות לעבור במשך היום שעות נוספות. אני צועד לבד, באזור עירונג, אך פרובנס. לתרומתי גיליתי שאפשר

צילום: אריק סולטן

יש לי שחרור מהרופא מהתפעלות מטבע, אני תייר של בתי קפה, "אספרסו תיירי"

אנשים על הבית בכגרה. אני מכיר אותו מסיפורים, עד שאני משוכנע שאני כמעט וזכר אותו. יש לי זיכרונות יד שנייה".

מתי בפעם האחרונה היית אופטימי?
"אני אופטימי חסר תקנה. כלי פעם ראשונה וכלי פעם אחרונה. כמעט תמיד".

מתי בפעם האחרונה הלכת לרופא?

"לפני שבוע הלכתי לפיזיותרפיסט לתחזוקה של גב תחתון, מוכרת מהתקופה שבה שיקתי כדורסל באחת מקבוצות הנוער של מכבי ת"א. הייתי בעמדת רכב, והיתה לנו קבוצה נהדרת, ניצחנו כמעט בכל המשחקים – השאלה תמיד היתה בכמה הפרש ניצחנו. בדיוק התחלתי לכתוב שירים בתקופה הזו ורציתי לעבור להיות איש אחר, ליצור משהו אישי ולא להיות יותר שייך לקבוצה. אגב, אף אחד מאיתנו לא הגיע לבוגרים של מכבי. השלם היה חזק מסך חלקי".

מתי בפעם האחרונה קיבלת עיטור אביר?

"לפני שלוש שנים מהצהרתי. זה עיטור שעם מקבליו אפשר למנות את לאונרד כהן והומרת הלנובנית פיירו. אז אני לא שר בערבית על יסמין או באנגלית על ציפורים וחוטי תיל, אבל תענוג להיות איתם באותו מסדר. את העיטור העניק לי השגריר הצרפתי בארץ, זה היה מעמד מאוד מרגש. קיבלתי גם מהפולנים את אות השירות המופתי של הרפובליקה".

מתי בפעם האחרונה ישבת בבית קפה?

"ביום שישי האחרון, בקפה לנצ'ר התל'אביבי, שעליו כתבתי לפני כמה חודשים את השיר הבא.

קפה לנצ'ר
בסוף היום נקרת במצח הפקאות
ספור האנשים, שפרמו פתורי הלצה
ושפכו את לבם לתוך
נהרות האקספרסו.

מתי בפעם האחרונה היית עם מישהו?
"לפני 25 שנה, ליד המיטה שבה ליאורה ילדה את שירלי. מבחינתי עוד לא נולדה ההתרגשות שתתחרה בהתרגשות הזאת. אני חושב ששם פתאום הבנתי את צירוף המילים 'אין מילים'".

מתי בפעם האחרונה היית לבד?

"נולדתי בשכונת בוטנן אל'האס בכגרה. יש לי רדכון עיראקי שלא חודש מאז 1953. אני עדיין מחכה לוויזה. הגעתי לארץ כתינוק, וכשגדלתי שאלתי הרבה שאלות, הנהגים עושים עיקול גדול כדי להגיע אליה, הם יודעים שזה משהו טוב. אני לא איהה אוכל בשר סודתי, אבל שם זה אחרת. הסטייק פתאום הוא סוג של

- שירה".
- מתי בפעם האחרונה למדת משהו חדש?**
"לפני שנה, כששירלי בת, בוגרת החוג לפיזיקה, ניסתה להסביר לי מהי תורת הקוונטים. ברור שאפילו לא התחלתי להבין, אבל הרגשתי את לחיצת היד בין המדע לשירה. כיום היא עובדת במעבדה באוניברסיטת תל אביב, ובעוד כמה חודשים תתחיל מאסטר במדעי המח".
- מתי בפעם האחרונה אכלת ארוחה מדהימה?**
"לפני 3 שנים במסעדה של נהגי משאיות ליד העיירה מונטה סן סבינו שבטוסקנה, איטליה. מרובר בטייק, צ'יפס וסלט. כל הרברים כאילו מוכרים וידועים, וכאילו אין אפשרות לחדש בהם, אך בכל פעם שאני מגיע למקום הזה אני מבין שאפשר לעלות כיתה גם ברברים שאתה חושב להכי מוכרים וטעימים. כשמתקרבים למסעדה רואים במגרש החניה מלא משאיות, הנהגים עושים עיקול גדול כדי להגיע אליה, הם יודעים שזה משהו טוב. אני לא איהה אוכל בשר סודתי, אבל שם זה אחרת. הסטייק פתאום הוא סוג של
- מתי בפעם האחרונה רבת עם מישהו?**
"לפני חצי שנה, עם סופר שלא אהב את מה שחשבתי על כתב יד שנתן לי לקרוא. לרגע הרגשתי שהחברות בסכנה, אבל מצד שני אני מתכוון להעיד בשבועה על כל מילה. בינתיים, לחברות שלום".

רוני סומק

משורר. בן 65, מתגורר ברמת גן, נשוי לליאורה (58), מגשרת ואב לשירלי. מחברם של 12 ספרי שירה ושני ספרי ילדים. שיריו תורגמו ל-42 שפות. לאחרונה הופיע ספרו "נקמת הילד המגמגם - מבחר וחדשים".

לרגל הופעת הספר תיערך לסומק מחווה בפסטיבל המשוררים, שיתקיים בין 29 ל'31 במאי במטולה